

SVET (Z) KNÍH

E-ČASOPIS KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

JÚL - AUGUST 2021 • ČÍSLO III, ROČNÍK I

Knižnica pre mládež mesta Košice a jej pobočky

KOŠICE

ZŠ BRUSELSKÁ 18

ZŠ BELEHRADSKÁ 21

**Sídlisko
Ťahanovce**

OD MIER,
NÁM. JÁNA MATHÉHO 1

OC MERKÚR,
NĚMCOVEJ 28

Sever

ZŠ KROSNJANSKÁ 4

ZŠ FÁBRYHO 44

ZŠ POSTUPIMSKÁ 37

ZŠ LUDOVÍTA FULLU,
MAUREROVA 21

**Dargovských
hrdinov**

ZŠ MATEJA LECHKÉHO,
JANA PAVLA II. Č. 1

KVP

ZŠ STAROZAGORSKÁ 8

NEZÁBUDKA,
POĽOVNÍCKA 8

Západ

ZŠ JANIGOVA 2
SŠ SV. KOŠICKÝCH MUČENÍKOV,
ČORDÁKOVA 50

BIBLIOBOX

LITPARK,
KUKUČINOVA 2

Juh

HUMENSKÁ 9

ZŠ SV. CYRILA A METODA,
BERNOLÁKOVA 18

**Nad
Jazerom**

ZŠ BUKOVECKÁ 17

ZŠ JOZEFA URBANA,
JENISEJSKÁ 22

ZŠ DRUŽICOVÁ 4

Košice - Juh

Košice - Západ

AK NERADI ČÍTATE, TAK STE LEN NENAŠLI TÚ SPRÁVNU knihu

J. K. ROWLINGOVÁ

SVET (Z) KNÍH

E-ČASOPIS KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

Redakčná rada:

Dúcsová Michaela, Mgr.

Malíková Natália, Bc.

Petáková Dominika, Mgr., PhD.

Ristvejová Viera, Ing.

Sedláková Zuzana, Bc.

Vydáva:

Knižnica pre mládež mesta Košice

Kukučínova 2

043 59 Košice

Rok vydania: 2021

Počet strán: 45

ISSN: (online vydanie) 2729-8426

Periodicita: dvojmesačník

Jazykové korektúry: Mgr. Dominika Petáková, PhD.

Grafická úprava: Bc. Natália Malíková

OBSAH

- 6 **NAŠA – VAŠA KNIŽNICA**
Motivačné aktivity s detským čitateľom
- 8 **DIAGNÓZA: ČITATEĽ**

KNIHOPÍSAČI
- 10 Rozhovor s Janou Pronskou
- 14 **POD LUPOU ODBORNÍKA**
s PhDr. Danou Rosovou, PhD.
- 18 **LISTOVANIE**
časopisom Slniečko
- 21 **TÚRY DO NÁUČNEJ LITERATÚRY**
s Petrou Valachovičovou
- 23 **TOTO SI MYSLÍM JA!**
Recenzie na YA knihy
- 24 **V KNIŽNOM BRLOHU**
Anna s dvoma n
- 28 **REPORTÁŽ**
Knižné majstrovstvo Františka Cimboláka
- 32 **HLAVIČKA**
s Polepetkom
- 37 **NOVINKY Z NAŠICH POLIČIEK**
- 42 **SÚŤAŽ**
ZÁLOŽKA

ÚVODNÍK

Za všetko môže čas... spieva v jednej piesni Lenka Filipová. Keď som ako stredoškolák počul z rádia slová tejto piesne, pomyslel som si... „Aké klišé“. Spätne si uvedomujem, že to bolo zrejme dôsledkom pozérstva pubertálneho intelektuála. Veď kto vedel v tej dobe o živote viac, ak nie ja. Čím som sa však rýchlejšie zamotával do pavučín školských, pracovných a rodinných povinností, uvedomil som si, že to nakoniec môže byť pravda. Teda presnejšie, že Lenka mala iba kúsok pravdy. Veď ten, kto má svoj čas ako-tak v rukách, som ja sám. Verejne sa priznám, že klasické delenie dňa vo formáte 8-8-8 (spánok – práca – voľný čas) je u mňa problém. Často si zabúdam stanoviť pevné hranice a podarí sa mi ich pretaviť do „tekutej“ formy. Výsledkom je potom riadny kokteil, ktorý si musím vypíť do dna.

Vnímanie časovosti je tak trochu paradoxné. Sediac v zubárskom kresle rátam každú sekundu, pretože v kombinácii s bolesťou sa neuveriteľne vlečie. V tom istom okamihu si však uvedomím, že zrejme nestíham nasledujúce stretnutie. A prepadne ma pocit, že na stene vidím visieť hodiny z Alice v krajine zázrakov. Lenže z kresla vstanem bez zázraku a utekám.

Možno to poznáte, ale stáva sa mi, že čítaním niektorej knihy nechcem ďalej strácať čas. Mám pocit, že za veľa nestojí. U „ortodoxných čitateľov“ si preto niekedy vyslúžim pohrdavé pohľady, občas šomravú poznámku. A tak ju založím do police, aby som z nej ďalej utieral otravný prach. Ak ju mám z knižnice, tak ten prach prenechám knihovníčkam. Po čase čítam niečo skvelé, som nadšený, že som objavil knihu, ktorej úvodné pasáže sú mi nejako povedomé, ale poviem si... náhoda. Nie celkom. Náhodou bolo, že som po nej siahol opätovne. Uvedomujem si preto, že niekedy k prečítaniu knihy nestačí iba dostatok času, že k tomu treba kombináciu mnohých faktorov. Niektoré z nich však ovplyvniť nedokážeme, a to bez ohľadu na to, či pochádzajú z vnútorného rozpoloženia alebo externých zdrojov. Nelámme preto palice nad nedočítanými knihami. Určite nás nechcú oberať o vzácny čas. To len my ho niekedy môžeme vnímať v rôznom kontexte paradoxne... ako v zubárskom kresle občas bez zázraku.

S príchodom voľnejších slnečných dní vám všetkým želám šťastnú ruku pri výbere správnych, možno aj prachom zapadnutých, niekoľkokrát rozčítaných kníh.

Pekné leto.

P. S.: Aby som bol úprimný, niektoré knihy nedokážem dočítať ani na niekoľko pokusov. Niektoré za to naozaj nestoja. ;)

Ján Šimko

vedúci Útvaru knižnično-informačných služieb

Učíme a vzdelávame sa v podstate celý život. Každý z nás potrebuje niekam smerovať a napredovať, takisto aj my knihovníčky a knihovníci. Preto, aby sme nezaostali, sa radi inšpirujeme od ostatných, zúčastňujeme sa na rôznych školeniach, seminároch (v dnešnej dobe sú to poväčšine webináre) týkajúcich sa poskytovania služieb, ale aj práce s čitateľmi, obzvlášť tými detskými a mládežníckymi. A s týmto cieľom – učiť sa a zdokonaľovať v aktivitách a práci s čitateľom – vzniklo pred rokmi podujatie s názvom **Motivačné aktivity s detským čitateľom**. Organizuje ho naša Knižnica pre mládež mesta Košice a z verejných zdrojov ho každoročne podporuje Fond na podporu umenia. Ide o dvojdnovú akciu plnú mnohých ukážkových aktivít slovenských, ale aj zahraničných knihovníkov, odborníkov v oblasti literatúry pre deti a mládež a iných lektorov. Prinášajú kopec inšpirácií, nových pohľadov a sú stále obohatením. Navyše sa ku každej predstavenej aktivite vyjadruje **Ľudmila Hrdináková**, vysokoškolská pedagogička a vedkyňa pôsobiaca na Katedre knižničnej a informačnej vedy UK v Bratislave, čo okrem pridanej hodnoty jej vstupov vyvolá aj diskusiu k danej téme či podujatiu. Všetky prezentované aktivity spolu s komentármi Ľudmily Hrdinákovej vychádzajú v zborníku, takže sú k dispozícii komukoľvek, kto prejaví záujem.

Minulý rok sa, žiaľ, Motivačné aktivity nemohli uskutočniť, ale tento rok sa nám to úspešne podarilo – formou webinára. 10. ročník podujatia prebiehal **16. a 17. júna** a pozvanie prijali viaceré knihovníčky, ktoré pracujú s deťmi, a podelili sa s nami o svoje nápady aj zrealizované akcie. Počas webinára sa prehrávali videá, ktoré mali rôzne podoby; boli to ukážky konkrétnych podujatí, zážitkové čítanie, workshopy, tvorivé dielne, besedy, veľké aj menšie projekty či výstava. Sme veľmi radi, že oslovené lektorky prijali naše pozvanie a výzvu, pretože sme videli a počuli opäť veľa nového a zaujímavého...

Prvý deň Motivačných aktivít odštartovala **Markéta Andričíková**, vysokoškolská pedagogička, literárna vedkyňa a odborníčka na detskú literatúru. Predstavila nesmierne inšpiratívnu prezentáciu o tom, ako sa dá pracovať s obrazmi, ako obrazy môžu „rozprávať“ a rozvíjať čitateľa po viacerých stránkach, nazvanú **Keď príbehy maľujú a obrazy rozprávajú**. Po nej sa predstavila naša kolegyňa **Renáta Hlivková**, ktorá sa so zúčastnenými podelila o podujatie o Pipi Dlhej Pančuche, obľúbenej knižke už niekoľkých generácií detí. Akciu nazvala **Krajina, kde je Vila Vilôčka/Už zase Astrid zo Švédska!** a ukázala nám aktivity s deťmi a porozprávala aj o ich reakciách. Nasledujúci príspevok **Zlatica Brodnianskej** z Krajskej knižnice Ľudovíta Štúra vo Zvolene **Deti hurá do čítania (naživo verzus online)** priblížil viaceré činnosti zvolenskej knižnice pred pandémiou aj počas nej, ktoré boli (aj) súčasťou väčšieho projektu Deti hurá do čítania. Potom sa nám prihovorili knihovníčky z Česka, konkrétne z Mestskej knižnice Hodonín, **Alena Příkrylová** a **Svatava Hýbnerová**. V samostatných príspevkoch nám ukázali výborné online nástroje na prácu s detskými kolektívmi základnej školy (**Prierez programov pre 1. stupeň ZŠ**) a podujatie pre škôlkarov pozostávajúce z informačnej výchovy o knižnici a zážitkového čítania (**Ukážka programov pre MŠ online i naživo**). Prvú časť akcie zakončila naša kolegyňa **Lucia Borovská**, ktorá pripravila inšpiratívne video nazvané **Svetové knižnice pod lupou**, aby zhrnula to naj z aktivít, ktoré realizujú knižnice z celého sveta.

Program druhého dňa bol rovnako pestrý a nabitý skvelými príspevkami kolegýň zo slovenských knižníc. Začal sa príspevkom vysokoškolskej pedagogičky, herečky a bábkoherečky **Barbory Krajč Zamiškovej** z Mestskej knižnice mesta Piešťany **Zďaleka a predsa zblízka – online aktivity pre deti**. Okrem zaslaného videa, v ktorom sme videli mnoho aktivít piešťanskej knižnice, sa účastníkom prihovorila aj v samostatnom vstupe. Za ňou priniesla ukážku zážitkového čítania a milého divadielka prváčikov **Silvia Kupcová** z Mestskej knižnice Mikuláša Mišíka v Prievidzi **Zázračná cesta červíka Ervína**, ktorá okrem toho okomentovala aj dianie v knižnici počas pandémie. Ukážku podujatia spojeného s prebiehajúcou výstavou japonského umenia priniesla **Viera Némethová** z Miestnej knižnice Petržalka. Video s názvom **Vo farbách vychádzajúceho slnka** obsahovalo komentár k výstave, ale aj ukážku diel ocenených na BIB (Bienále ilustrácií Bratislava) a čítanie knižničiek. Lektorky z Pezinka, **Katarína Cigánová a Tatiana Anestík**, vo videách **Ideme online. Funguje to?** zhodnotili online akcie všeobecne, ich prípravu, pozitíva aj negatíva a potom priniesli zaujímavú ukážku literárnych online kvízov pre deti. Ďalšie zážitkové čítanie, tentokrát s knihou Gabriely Futovej **Hľadám lepšiu mamu**, priniesla videonahrávka **S knihou v online priestore** **Eleny Šimkaninovej a Ivany Jakubčákovej** z Podtatranskej knižnice v Poprade. Mali sme možnosť vidieť video, ktoré bolo zverejnené na Facebooku a pri ktorom mali sledujúce deti možnosť zapojiť sa, prostredníctvom komentárov. Tohtoročné Motivačné aktivity ukončil príspevok **Moniky Ferkovej a Tatiány Hudačkovej** z Krajskej knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove. Tie nám predstavili projekt **Štvornožky ku knihám**, ktorý je zameraný na najmenších čitateľov, a okrem iného priniesli ukážky online tvorivých dielní.

Online forma Motivačných aktivít bola pre všetkých výzva, ako pre lektorky, tak pre nás organizátorov. Sme veľmi radi, že sa akcia napriek všetkému vydarila, o čom svedčí aj pozitívna spätná väzba od zúčastnených a aj počet hostí – 215! Veríme, že to bolo podnetné a splnilo to opäť svoj účel. Ostávame v nádeji, že budúci rok sa už budeme môcť stretnúť osobne, predsa len osobný kontakt a najmä prítomnosť detí a mládeže je už o niečom inom. 😊

Rubriku **Naša – vaša knižnica** pre vás pripravila
Dominika Petáková

RUBRIKA DIAGNÓZA: ČITATEĽ

Natália Loebeová, Pobočka Humenská 9

Naša kolegyňa Natália priznáva, že sa od malička rada bojí. „Milujem ten pocit napätia, stiahnutý žalúdok a zvýšený tep. Tieto pocity som vyhľadávala aj prostredníctvom kníh. Medzi moje prvé prečítané hneď po rozprávkach patrili *Drakula*, *Rosemarino dieťa*, *Moje najmilšie strašidlá* od A. Hitchcocka...“ V súčasnosti jej najviac utkveli v pamäti niektoré psychologické trilery či kriminálky, napr. *Izba* (Emma Donoghue), *Dievča vo vlaku* (Paula Hawkins). Pocity napätia zaručuje aj Natáliin obľúbený Jo Nesbo a jeho Harry Hole.

„Nie som však verná len týmto žánrom. Čítam životopisy, romány aj knihy, ktoré zachytávajú osudy ľudí počas druhej svetovej vojny. Sú to napríklad skutočné príbehy ako *Odsúdení prežiť* od Wendy Holden. Je až neuveriteľné, čo všetko dokážu ľudia prežiť, zvlášť ak ide o ženy a dokonca bábätká. Sila materinskej lásky a nekonečná túžba žiť sú ako zázrak. Nedávno ma upútali knihy s touto tematikou od M. E. Hajdukovej – *Zlatovláska* a *Berlínske hviezdy*. Umne vymyslené príbehy zasadené do skutočného obdobia vojny s kopcom faktov. Láska, krutosť doby a silná túžba prežiť spája obe tieto skvelé knihy.“

Marcela Dávidová, pobočka ZŠ Krosnianska 4

Dôkazom toho, že knihovníčky majú rady rôzne žánre, je aj Marcela. Romantické knihy by ste u nej napríklad hľadali márne. „Dlhé roky som prioritne čítala detektívky, ale tento žáner sa nejako vyčerpal, tak teraz čítam takmer čokoľvek, čo ma zaujme. Programovo sa vyhýbam iba motivačnej a takzvanej ‚ženskej literatúre‘. Na tento žáner som ‚alergická‘ od detstva, keď som nejakým nedopatrením prečítala knihu z edície Čajka. Aj keď ja nerada delím knihy na mužské a ženské.“

V záplave kníh na jedno prečítanie ju naposledy zaujala kniha od Hermanna Hesseho *Narcis a Goldmund*, ktorá vyšla už v roku 1930. „Bola zvláštna, bolo v nej veľa filozofie a kniha úplne napĺňa pojem krásna literatúra vo všetkých významoch. Hlavnou postavou je mladý muž Goldmund, ktorý sa bezcieľne potuluje stredovekým Nemeckom. Po tom, čo opustil katolícku kláštorňú školu, hľadá niečo, čo by sa dalo označiť ako zmysel života.“

Renáta Vrabecová, pobočka ZŠ Mateja Lechkého a pobočka ZŠ Postupimská 37

Renátka nemá obľúbený žáner, číta všetko, čo ju zaujme a vzbudí v nej zvedavosť. „Momentálne čítam knihu *Slávni Slováci sveta*, ktorú napísal Laco Zrubec. Je plná informácií a faktov o šikovných Slovákoch, ktorých poznajú aj vo svete. Spomína sa v nej napríklad aj Košičan Vojtech (Béla) Gerster, ktorý projektoval dva najvýznamnejšie prieplavy na svete – Panamský a Korintský. Ten Korintský je považovaný za jeho životné dielo. Béla Gerster sa narodil 20. 10. 1850 v Košiciach a zomrel 3. 8. 1923 v Budapešti.“ V knihe sú známi vedci, speváci, výtvarníci, politici, vojenský stratégovia, bankári, herci...

Naša kolegyňa má doma malú deväťročnú školáčku, ktorú takisto vedie k láske ku knihám. Zuzka číta sama a ona i jej mama odporúčajú aj detské knihy. „Chcela by som dať do pozornosti knihy od spisovateľky Kataríny Macurovej, ktoré sú veselé, vtipné a krásne farebné. Knihy, ktoré napíše, aj sama ilustruje. Každá jej kniha je nádherné dobrodružstvo. Napísala napríklad tieto knihy: *Prečo nekvitneš?*, *Kde je tá pravá lopta?*, *Ako naučiť Eda lietat?*, *Blcha Teo*, *Lily a Momo*.“

Rubriku **Diagnóza: čitateľ** pre vás pripravila
Michaela Dúcsová

TÚŽILA BYŤ SPRIEVODKYŇOU NA HRADE ALEBO KNIHOVNÍČKOU

Janku Pronskú netreba nijako zvlášť predstavovať. Autorka historických romancí si už stačila za roky, počas ktorých sa písaniu venuje, vyslúžiť titul kráľovná slovenskej historickej romancy. Vyšlo jej viac ako dvadsať kníh a s písaním sa zďaleka nechystá prestať.

Mnohí spisovatelia sú predurčení k tomu, že raz budú knihy nielen čítať, ale aj písať. I Janka Pronská sa od malička venovala skladaniu písmen do slov a do viet, z ktorých vznikali príbehy. Písať začala ako deväťročná. *„Keď si na to spätne spomínam a čítam ten kostrbatý text, ktorý mám dodnes odložený ako takmer všetky svoje rukopisy, napočudovanie to malo hlavu aj pätu a dokonca aj príbeh,“* usmieva sa spomienkam. *„Volal sa V krajine indiánov, v tom čase som prvý raz videla Winettoua a čosi aj z Amazonského pralesa, jedno sa stretlo s druhým a ja som si vymyslela vlastný príbeh. V tom čase o tom nevedel nikto, skrátka som počas choroby ležala doma v posteli, nudila sa, a tak som vzala do ruky pero, zošit – na tú dobu špeciálny, stránky sa obracali z vrchu – a začala písať, opisovať obrazy a dej, ktorý sa zhmotnil v mojich predstavách... Tak ma to chytilo, že sa ma to drží dodnes.“*

Ako mnohí iní ani ona netušila, kam táto vášeň povedie a že raz budú jej knihy čítať tisícky nadšených čitateľov. *„Snívala som o tom, že jedného dňa budem držať svoju vlastnú knihu, bude krásna a bude na nej svietiť moje meno. Čím som bola staršia, tým viac ma to poháňalo, aj keď som podvedome vedela, že mám na tú dobu utopistické sny, ale nebola som schopná ani ochotná tie sny vložiť do šuplíka a navždy za nimi zamknúť.“*

Za TOP povolania považovala také, ktoré úzko súviseli s tým, čomu sa venuje dnes. No človek mieni a okolnosti menia... *„Túžila som byť sprievodkyňou na hrade alebo knihovníčkou. Obe som považovala za TOP! Prechádzať sa po historických chodbách, najlepšie v dobových šatách..., či tráviť život medzi tisíckami kníh, ouha! Napokon som skončila ako ekonómka s vyštudovanou geologickou priemyslovcou, ale písania som sa nevzdala, ani svojich detských a dievčenských snov... Našťastie!“*

Lásku ku knihám v sebe pestovala od malička, aj keď neskončila za výpožičným pultom, ale priamo v regáloch knižníc a kníhkupectiev. Spomína, že ako dieťa chodila do knižnice veľmi rada. *„V našej malej obecnej knižnici som trávila nekonečne veľa času, takmer som s ňou zrástla ako inventár, a snorila v poličkách, čo som ešte nečítala. Knihovníčky mi dokonca tu a tam požičali svoje vlastné knihy, ktoré v knižnici neboli, lebo vedeli, že som čitateľ, u ktorého kniha nikdy nezapadá prachom, a do dvoch dní som bola schopná prečítať hocakú knihu. Na strednej som objavila mestskú knižnicu a to bolo niečo! Nové obzory, nové knihy, množstvo kníh! Odtiaľ mám prečítaných najviac historických románov, ale musím podotknúť, že nielen tie. Odtiaľ som mala knihu, ktorá ma zasiahla najviac, a pamätám si, že mi ten príbeh zlomil srdce a navždy ma ovplyvnil. V českej verzii: Marie Mancini, první láska Ludvíka XIV.“*

Ako to už býva, detské knihy jej už časom nestačili a v dievčenskom veku objavila skvost vtedajších čias a aj dnes sa usmieva pri tej spomienke. *„To boli časy, keď som v štrnástich čítala Angeliku! Ani som nedýchala!“* Dnes by sme v jej osobnej knihovničke našli všetky žánre beletrie i odbornú či populárno-náučnú literatúru. Najviac však zbierky historicko-romantických kníh od klasiky po moderné romance a jej obľúbené autorky.

„Netajím sa, že mojou osobnou topkou sú Plamene inkvizície, ktoré mám v dvoch vydaniach (veď čo keby sa mi jedna stratila),“ smeje sa. *„Ale aj napríklad Levy a čipka – úplne prvá moderná historická romanca, ktorá ma nasmerovala aj k novému štýlu vnímania romanci ako takých a, samozrejme, aj k písaniu. Vo svojej podstate som zberateľ a knižný sysel, a to doslova.“*

NAJVÄČŠÍ ÚSPECH? ZÁUJEM ČITATEĽOV O NAŠU HISTÓRIU

Od krajiny indiánov a Angeliky prešiel nejaký čas a Jankine sny sa stali skutočnosťou. Ako prežívala časy, keď písala prvú skutočnú knihu? „*Nejde to špecifikovať, nikdy som nepísala príbeh s tým, že je to prvá kniha, bol to len ďalší rukopis v poradí, ktorým som si vyplňala čas, lebo ja som s tým žila roky. Písala som príbehy, jeden za druhým, iba sama pre seba, lebo ma to bavilo a bol to môj relax, keď došli knihy na čítanie. Skrátka som sa chcela vrátiť do sveta historických romantických príbehov, kým príde na trh nová kniha od mojich obľúbených autorov. Keď som sa konečne odvážila Zlatníkovu chovanicu poslať do vydavateľstva, mala som už Bosorkinu dcéru v šuplíku a písala som Lásku a česť. Každý autor mi iste dá za pravdu, že držať v ruke svoju prvú knihu je pocit, ktorý sa ani nedá opísať, je skrátka jedinečný, neopakovateľný. Ten pretlak motivácie a úžasu z toho, že sny sa môžu splniť, a prežívať ich... a ešte si tie príbehy nájdú svojich čitateľov... Je to skrátka úžasné!*“

Jankine knihy vychádzajú už dlhé roky, jej úspech neprišiel zo dňa na deň a málokto si dokáže predstaviť, koľko práce je za jednou knihou, koľko štúdia má za sebou aj ako ťažko sa na spisovateľskom trhu buduje meno a čitateľská základňa. Lenže Janka za najväčší úspech nepovažuje titul kráľovná historickej romance ani množstvo vydaných kníh. Pokorne spomína niečo celkom iné.

„V prvom rade je to priazeň a záujem čitateľov, to, že tie príbehy, ktoré s láskou tvorím, v mojich knihách cítia a aj po dvadsiatich tituloch čakajú na ďalší, posúvajú si ich, odporúčajú priateľom, známym, rodine. To je neuveriteľný pocit, rovnako ako to, že z ich reakcií viem, že aj prostredníctvom mojich kníh sa začali zaujímať o našu históriu, rody, hrady, že objavujú, čítajú, dokonca aj tí, ktorí nikdy predtým historické romány veľmi ‚nemuseli‘. Skrátka, že strohé dejepisné fakty, dátumy a čísla ožili a s nimi i osudy ľudí a hrdinov, ktorí kedysi žili, bojovali, víťazili, milovali sa... Vzbudenie záujmu o našu históriu považujem za absolútne najväčší úspech, aký som svojimi knihami mohla dosiahnuť, a som na to hrdá.“

INŠPIRÁCIE V HRADNÝCH MÚROCH

Autori sa občas pasujú s pisateľskými krízami, keď si múza dá pauzu a oni zrazu nevedia, kam z konopí. Stáva sa to i Janke? *„Ani sa to nedá nazvať krízou, skôr je to únava, keď myseľ nepracuje tak, ako potrebujem, a ten pomyselný film v mojej hlave nemá jasný obraz. Vtedy najčastejšie maľujem, potrebujem vytvoriť niečo pekné, čo mi ožije pred očami a rešartuje ma, alebo navštívim nejaký hrad, nadýcham sa historickej plesne a vstrebeť atmosféru minulosti...“*

Niektorí spisovatelia potrebujú pri písaní rituál. Zelený čaj, káva, vonná sviečka, meditačná hudba alebo absolútne ticho v miestnosti, ktorú si vybrali za svoju pracovňu. Janka nemá špeciálne rituály. Keď je však vonku pekne, rada píše na terase svojho domu.

Nápadov má celkom dosť, či už po návšteve hradu, alebo keď v noci sníva. *„Nie raz sa zobudím s tým, že som si vysnívala nejakú dejovú líniu alebo aj príbeh. To sú nádherné rána!“*

KÁVA SO ZAGORKOU I BÁTORYČKOU

Cestovanie časom nie je možné, no ak by bolo, ani Janka by sa nenechala dvakrát ponúkať a veľmi rada by sa stretla s pani Mariou Jurič Zagorkou a pri kávičke rozobrala históriu. Obdivuje však aj súčasné autorky Johannu Lindsey, Lisu Kleypas, Juliu Quinn a mnohé ďalšie. A ak by sa predsa niekedy pozrela do minulosti, našla by tam skutočné postavy, s ktorými by si rada „pokecala“. *„Z našej histórie to je určite Cecília zo Sv. Jura, Magister Donč, Roland zo Spišského hradu či Alžbeta Báthory. Zo svetovej – zašla by som do Versailles rovno na audienciu k Ľudovítovi XIV.“*

V našej histórii je množstvo zaujímavých postáv, o ktorých by sme mali vedieť viac, lebo si to zaslúžia. Minimálne také, ktoré i v dávnych dobách napriek tomu, že nosili sukne, boli schopné veľkých vecí. Ak by mala Janka vypichnúť iba jednu takú skutočnú postavu zo svojich kníh, ktorá by to bola? *„Cecília zo Sv. Jura, pretože preukázateľne dokázala, že aj v temnom stredoveku mali ženy možnosti vyniknúť, vymaniť sa zo zaužívaných zvyklostí, ak dostali tú možnosť a dôveru.“*

Historicky príťažlivú tému rozpracovala aj v novinke, na ktorú sa už čitatelia môžu začať tešiť. *„Momentálne sa aktívne venujem magistrovi Dončovi z rodu Balašovcov a jeho podielu na rozvoji horného Uhorska. Nazývali ho staviteľ hradov a pochádzal zo Slovenska, z Pustého hradu. Veľa toho o ňom nevieme, no podľa mňa sa mohol pokojne zaradiť do radu veľikánov a osobností, ako napríklad Matúš Čák. Samozrejme, nový príbeh nie je len o ňom, v príbehu hrá len vedľajšiu úlohu, ale významne zasiahne do osudov mojich nových hrdinov – Radovana a Johanky, ktorí si – ako je u mňa zvykom – prejdú rôznymi ťažkosťami, kým nájdu skutočnú lásku.“*

PhDr. Dana ROSOVÁ, PhD., sa počas celej profesionálnej kariéry venuje skupinovej práci, poradenstvu deťom, mládeži, rodinám, sociálne znevýhodneným, rizikovým skupinám. Je autorka a lektorka programov pre deti, mládež, rodičov, pedagógov. Vyzdvihuje potrebu inkluzívneho prístupu vo výchove, vzdelávaní aj v poradenskom systéme. Propaguje dôležitosť čítania pre deti od najútlejšieho veku. Odborníčka v prevencii sociálno-patologických javov.

Autorka monografií: **Preventívny program pre žiakov s poruchami správania. Skúsenosti z realizácie programu; Prevencia v školských zariadeniach. Príklady dobrej praxe;** autorka vysokoškolských učebníc: **Vybrané kapitoly z prevencie v sociálnej práci; Stratégia riešenia šikanovania v školách. Možnosti prevencie. Autorka publikácií Hurá, idem do školy!; Teším sa do 1. triedy!** a mnohých odborných článkov, vedeckých štúdií. Spoluautorka ďalších monografií a vysokoškolských učebníc. Spoluriešiteľka projektov VEGA, KEGA, APVV. Prednáša na vedeckých konferenciách na Slovensku i v zahraničí. Riadi sa životným krédom: „**Ľudia sú zrodení na to, aby si vzájomne pomáhali.**“

PRIPRAVTE DEŤOM PESTRÝ PROGRAM NA LETO

PhDr. Dana Rosová, PhD.

Blíži sa čas prázdnin a rodičia opäť riešia otázku, aký program pripraviť počas leta pre svoje ratolesti. Rozhodujú sa medzi viacerými alternatívami: dovolenka s deťmi, prázdniny u starých rodičov, letné tábory, výlety...

Cieľom prázdnin je fyzická a psychická regenerácia detí. Už nemusia skoro ráno vstávať ani doháňať učivo, ktoré zameškali, či myslieť na zlepšenie známky z nie práve obľúbeného predmetu. Preto je dôležité vytvoriť deťom zmysluplný a zaujímavý program tak, aby zohľadňoval ich záujmy. Mali by zrelaxovať, načerpať veľa tvorivých síl do ďalšieho školského roka.

Rodičom odporúčam stráviť so svojimi deťmi aspoň dva týždne dovolenky. V tomto čase by však nemali dobiehať zanedbané domáce povinnosti, ale naplno sa venovať svojim potomkom. Deti by mali intenzívne cítiť, že rodičia sú prítomní nielen fyzicky, ale aj svojou pozornosťou, motiváciou a aktivitou. V lete je čas na výlety, kúpaliská, spoločenské hry, spoločné čítanie knížiek, nekonečné rozhovory, smiech, kreslenie či pečenie bábovky alebo opravovanie bicykla.

Keď rodina nemá dostatok financií, aby spoločne vycestovala na dovolenku, nepodliehajte panike. Urobte si výlety vo vašom okolí. Nezabudnuteľným zážitkom pre vaše deti môže byť aj noc strávená v stane, hľadanie štvorlístkov, skákanie cez švihadlo, hra na slepú babu, bicyklovanie, hranie bedmintonu, futbalu, volejbalu, plávanie, hľadanie hríbov, zbieranie ovocia, spievanie pri ohníku, grilovačka... Deti poteší aj kreativita v domácnosti či spoločenské hry.

Ak sa vaše spoločné dovolenkové dni skončili, je ešte viacero možností, ako sa môžete deťom postarať o zaujímavý program. Pracujúci rodičia sa môžu dohodnúť so starými rodičmi, či by nezobrali vnúčatá na nejaký čas k sebe na prázdniny. Ideálne je, ak sa rodičia so starými rodičmi dohodnú, ako si spoločne strávené dni s ich deťmi predstavujú. Treba pripomenúť, že starým rodičom by mala byť zo strany rodičov prejavená dôvera. Inak by mohli mať babka a dedko pocit, že sú kontrolovaní, čo by mohlo narušať ich pohodu. A to vnúčatá ihneď vycítia. Väčšina detí sa na spoločné chvíle s babkou a dedkom počas leta teší. Vzťah starých rodičov a vnúchat je pre obe strany nesmierne obohacujúci. Preto sa na prázdniny u starkých nezabúda. Mnohí z nás dospelých si iste spomenú na krásne zážitky z tohto obdobia.

Niektorí rodičia, ktorí majú doma školákov, nechávajú svoje deti cez prázdniny doma samy. Aj keď sa nemusí nič stať, predsa treba deťom zabezpečiť dozor. Ak nemáte možnosť využiť služby svojich starých rodičov, odporúčam osloviť priateľov alebo susedov, ktorí sú ochotní a dôverujete im. Ďalšou možnosťou je zabezpečiť opatrovatelku alebo prihlásiť deti do letného tábora, kde je zabezpečený dozor. V tábore je čas vyplnený zaujímavými aktivitami, pri ktorých sa dieťa veľa naučí, získa nové schopnosti a zručnosti, zabaví sa a nájde nových kamarátov. Je tiež pravdepodobnejšie, že keď je zabezpečený dozor, dieťa sa do ničoho nezapletie. Veľa voľného času a nuda môžu totiž u niektorých detí viesť k stváraniu nezbedností, drobnej či väčšej kriminalite alebo dokonca skúšaniam cigariet, alkoholu či experimentovaniu s inými drogami.

Spoločný pobyt s bratrancami a sesternicami na dedine u starkých dá deťom zážitky, z ktorých čerpajú často celý život. Tiež organizované výlety s rovesníkmi sú mimoriadne obohacujúce. Nové priateľstvá, zážitky zo spoločných hier, spoznávanie nových miest, turistických chodníkov, kultúrnych pamiatok dávajú vašim deťom nové poznatky a pohľady na svet.

PRÁZDNINY SÚ ČAS, KEĎ SA DETI NEUČIA Z UČEBNÍČ, ALE ZO ŽIVOTA.

Či už vezmete svoje deti na dovolenku k jazeru, alebo zvolíte horské prostredie, prípadne budete chodiť na výlety, kúpaliská alebo budete doma spolu piecť, je len na vás. Dôležité je venovať im dostatok svojho času, pozornosti. Užite si chvíle voľna s deťmi v spokojnosti a radosť.

Mali by byť naplnené niečím, čo vás skutočne urobí šťastnými. Rozprávajte sa s deťmi o všetkom, čo spolu prežívate. Vychutnajte si obojstranné spoznávanie sveta detí a dospelých. Len takto pocítite skutočný dotyk leta, ktorý neoživí len vaše vzťahy v rodinách, ale bude i obrovským darom v podobe lásky, ktorá vám pomôže prežiť v radosť i obdobia bez slnečných lúčov.

RODIČOM ODPORÚČAM:

Myslite na prázdniny včas. Plánujte a pripravte deťom pestrý program na leto. Len tak prežijú prázdniny bez prázdných dní.

DIEŤA MUSÍ BYŤ DO I. TRIEDY ZÁKLADNEJ ŠKOLY PRIPRAVENÉ

PhDr. Dana Rosová, PhD.

Vstupom dieťaťa do školy sa končí bezstarostné obdobie hier. Dieťa získava novú sociálnu rolu žiaka, s ktorou prijíma nové povinnosti a úlohy. Do popredia sa dostáva učenie. Nároky na prváka sú v tomto smere vysoké a budú sa stupňovať. Prichádza do nového prostredia, kde sú zvýšené nároky na disciplínu a výdrž. Na to, aby školu bez ťažkostí zvládlo, musí byť zrelé a pripravené.

Vo svojej odbornej praxi sa dennodenne stretávam s tým, že celkové hodnotenie dieťaťa pedagógmi i rodičmi sa viaže výrazne na to, ako plní ich očakávania v škole, ako prospieva. Ak je rozpor medzi požiadavkami, ktoré na dieťa kladie škola, a jeho vývinovou úrovňou, dochádza k určitým ťažkostiam vo vzdelávaní. Môžu sa objaviť neúspechy, zlyhania. Vážne problémy na začiatku školskej dochádzky znižujú motiváciu dieťaťa. Dostávajú sa nepríjemné zážitky, skúsenosti, ktoré môžu do značnej miery ovplyvniť jeho vzťah k škole i učeniu.

Aby dieťa splnilo dôležitú úlohu a osvedčilo svoju výkonnosť v konfrontácii so spolužiakmi, malo by do prvého ročníka základnej školy nastúpiť pripravené, zrelé.

Školskú spôsobilosť definujeme ako úroveň telesného a duševného vývinu, ktorá dieťaťu umožňuje plniť si povinnosti vo výchovno-vzdelávacom procese. Ide o pripravenosť dieťaťa na školu, spôsobilosť začleniť sa do kolektívu. Je dôležité, aké má dieťa vedomosti, zručnosti, aký dosiahol vek, ale hlavne, aká je zrelá jeho nervová sústava. Preto realizujeme vyšetrenie zamerané na zisťovanie úrovne školskej zrelosti a školskej pripravenosti.

Učitelia našich prváčikov zhodne potvrdzujú, že v prvej triede nie je taký problém deti niečo naučiť, ale skôr udržať ich primerane koncentrované. Pritom práve miera pohyblivosti, schopnosť sústredenia, vytrvalosť pri práci, odolnosť voči rušivým vplyvom sú vlastnosti, ktoré priamo odrážajú vyspelosť nervovej sústavy.

Úspešné zvládnutie prvého ročníka je pre dieťa veľmi dôležité aj z psychologického hľadiska. Problémy v prvej triede môžu vážne narušiť jeho sebavedomie a poznačiť tak jeho celú školskú dráhu.

Dieťa pred prvým nástupom do základnej školy by malo vedieť: predstaviť sa, poznať svoju adresu a mená rodičov, malo by sa vedieť pozdraviť, poďakovať, vedieť poprosiť, keď niečo potrebuje, samostatne sa najesť a obslúžiť na toalete, vedieť si zaviazať šnúrky, zapnúť gombíky, správne vyslovovať všetky hlásky, vedieť sa plynulo vyjadrovať aj v zložitejších vetách, prerozprávať obsah rozprávky, ktorú mu rodič prečítal, porozumieť jej obsahu, správne držať ceruzku, kresliť tak, že línie sú pevné, nie roztrásené, poznať a vedieť nakresliť geometrické tvary, vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary, naučiť sa naspamäť detskú básničku alebo pesničku, narátať do desať, rozpoznať farby, začatú prácu alebo hru dokončiť, neodbiehať od činnosti, nestrániť sa spoločnosti, bez problémov nadväzovať kamarátstva s deťmi, malo by byť schopné akceptovať autoritu dospelého, v správaní dieťaťa by nemalo byť pozorované cmúľanie prstov, ohryzanie nechtov, časté žmurkanie očami, zajakávanie sa pri reči.

Problematika zisťovania úrovne školskej zrelosti a školskej pripravenosti dieťaťa je rozsiahla. Pre tých, ktorých táto téma zaujíma, som napísala dve publikácie: **Hurá, idem do školy!** a **Teším sa do 1. triedy!**

Vychádzajúc zo svojich skúseností z odbornej praxe, v knihách predkladám rodičom aj učiteľkám materských škôl niekoľko variantov hier a cvičení určených pre budúcich prvákov základnej školy. Môžu ich s deťmi realizovať bez veľkých nárokov na pomôcky. Sú to nenáročné úlohy, zamerané na rozvoj jednotlivých schopností i zručností detí predškolského veku. Majú formu hry, ktorá je pred vstupom do školy prirodzeným prostriedkom učenia a nadobúdania nových skúseností. Z praxe môžem konštatovať, že sú pre deti zaujímavé, príťažlivé. Pri ich realizácii môžu dospelí spoznať, v čom bude potrebné venovať dieťaťu viac pozornosti.

Knihy obsahujú rôzne hry a cvičenia zamerané na rozvoj:

- > hrubej a jemnej motoriky,
- > sluchového vnímania,
- > zrakového rozlišovania,
- > reči, slovnej zásoby, vyjadrovacích schopností,
- > myslenia, pamäti,
- > senzomotorickej koordinácie,
- > priestorovej orientácie, pravo-ľavej orientácie,
- > základných matematických predstáv,
- > koncentrácie pozornosti.

Prajem všetkým príjemné chvíle pri spoločnom čítaní týchto publikácií.

SLNIEČKO

Časopis Slniečko je jedným z najvýznamnejších a najobľúbenejších slovenských literárno-umeleckých časopisov pre deti. Od svojho vzniku sústreďuje okolo seba vynikajúcich ilustrátorov a grafikov, vďaka ktorým je každé jedno číslo jedinečné. V starších číslach sa okrem pôvodnej slovenskej tvorby v časopise uverejňovali i ľudové rozprávky či povesti. Redaktori sa taktiež snažili detského čitateľa zoznamovať i so svetovou klasickou a súčasnou literatúrou, vďaka čomu našli v časopise uplatnenie i prekladatelia. Dnes v časopise prevažujú dva žánre – moderná rozprávka a literatúra faktu. Objavujú sa tu i rozprávky pre najmenšie deti, kreslené seriály a básne, ale rovnako časopis podporuje tvorivosť samotných detí.

Z HISTÓRIE

Prvé číslo Slniečka vyšlo v roku 1927 v Matici slovenskej v Martine. Pri jeho začiatku stáli spisovateľ Jozef Cíger Hronský a ilustrátor Jaroslav Vodrážka, ktorí vložili do Slniečka umeleckú literatúru plnú humoru a dobrodružstva. Tak vznikol na stránkach prvých ročníkov Slniečka aj kreslený seriál o Smelom Zajkovi, ktorého autorom bol Jaroslav Vodrážka, zakladateľ umeleckej detskej ilustrácie a komiksovej tvorby na Slovensku. Šéfredaktorkou sa v roku 1969 stala Mária Ďuríčková, ktorá s ilustrátorom Miroslavom Cipárom a grafickým dizajnérom Ľubomírom Krátkym priniesla Slniečko v novom šate. Po odchode Márie Ďuríčkovej v r. 1971 sa Slniečko dostalo do rúk básnika Jána Turana a literárneho historika a spisovateľa Ondreja Sliackeho. Od r. 2017 je šéfredaktorkou Ľubica Kepštová.

SÚČASNOSŤ ČASOPISU

Slniečko vychádza raz mesačne, okrem mesiacov júl a august, a je určené žiakom 1. až 5. ročníka základných škôl. Od roku 2013 mesačník vychádza v modernom redizajne, o ktorý sa zaslúžili študenti Vysokej školy výtvarných umení, a pravidelne spolupracuje so známymi ilustrátormi, ako sú Vladimír Král, Daniela Olejníková, Peter Uchnár, Martina Matlovičová a iní. Od januára 2014 grafický dizajn Slniečka tvorili Barbora Šajgalíková, Martina Rozinajová a v súčasnosti ho tvorí Janka Bálik.

V rubrikách možno nájsť tvorbu popredných slovenských autorov textov pre deti, ako sú Ján Uličiansky, Monika Kompaníková, Ondrej Sliacky, Ľubomír Feldek, Peter Glocko, Daniel Hevier, Peter Karpinský, Marta Šurinová, Jana Bodnárová a mnohí iní.

RUBRIKY

Jednou z pravidelných rubriík Slniečka je Čítanie na pokračovanie. Z príbehov, ktoré si môžete čítať postupne, neskôr vznikli úspešné knihy, napríklad Johanka Tone Revajovej, Tuláčik a Klára Erika Grocha či Škola po škole Daniela Heviera. Takto vyšli aj viaceré knižky Jána Uličianskeho.

Spisovateľka Marta Šurinová vymyslela rubriku Deti v zelenom, v ktorej píše o zaujímavostiach zo sveta prírody. Venuje sa aj téme ochrany životného prostredia a nezabúda ani na starodávne zvyky našich predkov, ktoré im pomáhali pri harmonickom spolužití s prírodou. Obsah rubriky je stále prispôsobený mesiacu, v ktorom číslo vychádza.

V prvých číslach Slniečka sa objavil kreslený seriál bez slov o Smelom Zajkovi od ilustrátora Jaroslava Vodrážku. Text mali k obrázkom vymýšľať deti a na motívy kresleného seriálu napísal Jozef Cíger Hronský obľúbené knihy. Odvtedy sa komiks v Slniečku stal tradíciou. Po komiksových povestiach Ondreja Sliackeho a ilustrátorov Jozefa Cesnaka, Mariána Čapku a Martina Kellenbergera sa v časopise donedávna predstavoval školník Zlatý Zub scenáristky Sone Balážovej a ilustrátora Dávida Marcina. V roku 2019 v časopise vyšiel špeciálny komiks o Márii Ďuríčkovej od tých istých autorov. Od októbra 2020 vychádza na stránkach Slniečka nový komiks Timoteja Lukoviča a Kláry Štefanovičovej Marek a svetložrúti.

Aby deťom rôzne situácie doma, v škole i medzi kamarátmi neprerástli cez hlavu, v rubrike Etika sa naučia o nich premýšľať, rozvážne konať a neubližovať druhým. Pomôcť im pri tom môžu otázky na zamyslenie. V rubrike ste si mohli prečítať texty s morálnym posolstvom od Kláry Jarunkovej, Daniela Pastirčáka či Kristy Bendovej. V súčasnosti sa deťom prihovára Michal Hvorecký prostredníctvom príbehov Lebopreto.

„Nesmrtelná“ postava Jožka Mrkvičku sa v Slniečku prvýkrát objavila už v 30-tych rokoch. Za jeho tvorbou stáli Mária Ďuríčková, Miroslav Cipár a ďalší autori. Huncút, ktorý privádza do zúfalstva svoje učiteľky, je napriek tomu medzi deťmi od začiatku obľúbený. Okrem toho, že jeho príhody v nich vyvolávajú smiech, more chýb v jeho listoch im pomáha učiť sa pravopis, možno trochu netradičnou formou.

O najkrajších slovenských knihách sa dozvedáme v rubrike Slniečko o peknej knižke. Ich názvy, rôzne slová či slovné spojenia redaktori ukrývajú do doplňovačky a vyžrebovaní lúštitelia získavajú tieto výnimočné knihy ako výhru. V najnovších číslach Slniečka sa deťom prihovára Dávid Dziak svojimi básňami zo Zápisníka jedného chlapca. S rubrikou Srdce na mieste môžeme putovať po Slovensku očami známych spisovateľov a dozvedieť sa o ich obľúbených miestach...

Knižnica pre mládež mesta Košice realizovala v mesiacoch apríl/máj 2021 výstavu venovanú časopisu Slniečko a 90. výročiu jeho založenia – Slniečkové planéty. Výstavu (v roku 2018) pripravila Mestská knižnica mesta Piešťany v spolupráci s Literárnym informačným centrom a redakciou časopisu. Autorom grafického stvárnenia a jej realizácie je dizajnér Peter Gála. My sme ju však k čitateľom „domov“ priniesli aj vo videopodobe – nájsť ju môžete na facebookovej stránke našej knižnice v sekcii Videá.

Ak by ste si chceli zalistovať v tomto nestarnúcom časopise, nové aj staršie čísla už na vás čakajú v našej knižnici. :)

Rubriku **Listovanie** pre vás pripravila
Dominika Petáková

TÚRY DO NÁUČNEJ LITERATÚRY

s Petrou Valachovičovou

Čaute, ja som Peťa a som prváčka na bilingválnom gymnáziu v Košiciach. Už od detstva som introvert, ktorý si berie so sebou knižku, kamkoľvek ide. Okrem čítania ma baví diskutovať, chodiť na dlhé prechádzky, študovať cudzie jazyky, variť a maľovať na plátno.

Pridajte sa so mnou na túru za tým najlepším, čo ponúka náučná literatúra...

SVETLANA ALEXIJEVIČ

Knižky fenomenálnej bieloruskej autorky **Svetlany Alexievič**, víťazky Nobelovej ceny za literatúru a zakladateľky dokumentárnej novely, opisujú historické udalosti (nehoda v Černobyle, druhá svetová vojna, vojna v Afganistane, rozpad Sovietskeho zväzu) inak, dodávajú faktom z učebníc dejepisu ľudské príbehy.

VOJNA NEMÁ ŽENSKÚ TVÁR

Hrdinské filmy a knihy o druhej svetovej vojne (alebo akejkolvek vojne) sú podávané z pohľadu mužov a o mužoch. Kniha *Vojna nemá ženskú tvár* však prináša pohľad na vojnu ruských vojačiek, zdravotných sestier, ale aj partizánok, kuchárov, práčok, ženistiek, felčiarok a tak ďalej. Rozpráva o ich ťažkom živote počas bojov, kde museli obetovať svoje pohodlie, psychické či fyzické zdravie, rodinu... Za rovnaké činy ich mužskí kolegovia dostávali medaily a ony boli zahanbované. Po vojne ich často nikto nechcel zamestnať alebo oženiť sa s nimi. Príbehy sú emotívne, nie je to „ľahké“ čítanie. Prečítala som už viacero kníh o druhej svetovej vojne, ale táto vo mne zanechala najviac emócií a budem si ju pamätať ešte veľmi dlho.

ZINKOVÍ CHLAPCI

Zinkoví chlapani je kniha o invázii Sovietskeho zväzu do Afganistanu, ktorá je v podstate taký „ruský Vietnam.“ V tejto knihe sa však opäť nedozviete vojenskej taktiky či dokonca ani dôvody, prečo táto vojna vznikla. Autorka píše o osudoch bežných vojakov, často ešte tínedžeroch, snažiacich sa nájsť v sebe hrdinov, splniť si svoj „internacionalistický záväzok“, zažiť dobrodružstvo, nájsť samých seba; o trápení ich rodičov, čakajúcich manželiek s osirenými deťmi, o rakvách zo zinku, ktoré sa vrátili späť domov. Posledná kapitola knihy je venovaná súdnemu procesu s autorkou, ktorý voči nej iniciovali niektorí hlavní hrdinovia.

ČERNobyľSKÁ MODLITBA (KRONIKA BUDÚCNOSTI)

Pred tridsiatimi piatimi rokmi sa v černobyľskej jadrovej elektrárni odohrala najväčšia jadrová nehoda. Kniha Černobyľská modlitba odкрýva silné, skutočné a autentické spomienky ľudí (likvidátori, hasiči, doktori a zdravotné sestry, obyvatelia Pripjati...), ktorí zažili tragédiu Černobyľu na vlastnej koži, bez akéhokoľvek prikrášlenia či vymýšľania. Rozhovory s obeťami približujú aj realitu bežného „sovietskeho človeka“ pred rozpadom Sovietskeho zväzu. Tieto príbehy mi aj po prečítaní ostali v hlave ešte dlhý čas. Jeden z osudov opísaných v tejto knihe sa dokonca stal predlohou pre veľmi úspešný seriál HBO „Chernobyl“.

Rubriku **Túry do náučnej literatúry** pre vás pripravila
Petra Valachovičová

VERONIKA ŽATKOVIČOVÁ
BOOKSTAGRAMERKA
INSTAGRAM.COM/KNIHY_VRNKA

NETOPIERKA

Michaela Ella Hajduková

Košičanka Michaela Ella Hajduková, v slovenských knižných vodách preslávená autorka kníh s historickou tematikou, prišla v roku 2020 na trh s novou Young Adult knihou Netopierka. A musíme uznať, že znova ukázala svoj spisovateľský talent.

Láska, vášeň, emócie, útrapy, prekvapivé zvraty aj rýchlo plynúci dej. Všetky tieto základné prvky literatúry pre mladých v Netopierke nájdete. Autorka v knihe láme predsudok o klubových rockových kapelách a ukáže nám, že to nie sú len drogy a alkohol. Byť speváčkou známej kapely prináša oveľa viac komplikácií.

Sedemnástročná Linda má už dosť sťahovania, zháňania si nových kamarátov a spoznávanie nových škôl. Nie je však jediná, ktorá musí navštevovať školského psychológa. Spolu s autorkou nájdeme odpovede na to, aké rozmanité nástrahy musia prekonávať mladé dievčatá a aké traumy si v sebe nesú.

Kvety zla je názov kapely, v ktorej spieva nadmieru talentovaná Netopierka. Z malého mestského rockového klubu sa kapela dostane do vypredaných športových hál. Zvládne Netopierka skrížiť školu, kapelu, zakázaný vzťah a veľký záujem médií?

Hajduková nás veľmi rýchlo prekabáti svojím obyčajným a hovorovým autorským jazykom, pri ktorom očakávame oddychový, voľne plynúci dej. Vzbudí v čitateľovi dojem, že vie predvídať príbeh až do konca. O to viac prekvapia nečakané zvraty a závery jednotlivých dejových línií.

Netopierka je plná hudby a hlbokých textov piesní. Avšak nevýhodou naplnených hudobných snov je enormný záujem médií a bulváru. Čo sa stane, ak uvidí matka svoje nepľnoleté dieťa v bezvedomí na prvej strane novín s titulkom: „ALKOHOL ALEBO DROGY?!“ Slávu vystrieda strach o súkromie a začnú sa objavovať falošní priatelia, ktorí prahnú po cudzom úspechu.

Nezabúdajme, že Kamarát alebo Popcorn nie sú hodnoverným zdrojom informácií o známych osobnostiach. Autorka nám nepovie, čo je správne a čo nie. Ukazuje len, že nepremyslené rozhodnutia môžu spôsobiť traumy, z ktorých sa ťažko zotavuje.

Veronika

RUBRIKA V KNIŽNOM BRLOHU

ANNA S DVOMA N ALEBO PRÍBEH, KTORÝ VZNIKOL Z ČLÁNKU V NOVINÁCH

Na prelome 19. a 20. storočia žilo v Kanade dievča. Lucy Maud Montgomery. Svoje prvé meno však neznášala a nechala sa oslovovať len Maud. Jej život nebol rozprávkový, ale mala bohatú fantáziu a veľmi rada a často ju používala. Jej najznámejší román Anna zo Zeleného domu mal však naozaj na mále a vôbec by sme ho nemuseli čítať. Napokon však vyšiel a spôsobil veľký ošiaľ. Knihy, seriály, filmy... Anna Shirleyová sa stala nesmrteľnou.

V roku 1904 Lucy Maud Montgomery náhodou narazila na starú poznámku, ktorú si dávno zapísala do denníka, a spomenula si na fotku siroty s kvetmi vo vlasoch, ktorú si vystrihla z časopisu a zavesila nad posteľ: „*Starší manželský pár sa sťažuje na sirotský azyl pre chlapcov. Omylom im poslali dievča.*“ – dve dôležité vety, ktoré boli základom krásneho príbehu o Anne zo Zeleného domu. O rok neskôr bola kniha napísaná.

Hlavná hrdinka je prchká, zasnívaná, uvravená... a predsa ju zbožňujú tisíce dievčat po celom svete. Sama autorka si do denníka poznačila: „*Knihy o dobrých deťoch sa nepíšu. Boli by nudné a nikto by ich nečítal.*“

„MOJA, MOJA, MOJA!“

Príbeh sirotky Anny sa začína, keď má jedenásť rokov a vďaka omylu sa dostáva do Zeleného domu k súrodencom Matejovi a Marille Cuthbertovcom. Anna je výnimočné dievča. Veľa rozpráva, veľa sníva a samu seba považuje za príliš chudú a škaredú. Súrodenci chceli chlapca na pomoc na gazdovstve, a tak chcú malú Annu vrátiť do sirotinca. Lenže ryšavé dievča si ich získa. A nielen ich. Ostáva v Zelenom dome, je najlepšou žiačkou, súperí s Gilbertom Blytheom a nachádza spriaznenú dušu v Diane Barryovej. Vďaka svojej zasnívanosti sa neraz dostane do situácií, z ktorých korčuľuje, ako sa len dá. Nechtiac opije svoju priateľku ríbezľovým vínom, pre jej snívanie sa v nezakrytej poleve na puding utopí myš, rozbije tabuľku na písanie o Gilbertovu hlavu, lebo ju nazval mrkvou, ale taktiež zachráni život malej Dianinej sestričke. Anna je možno hlavou v oblakoch, ale srdce má dobré, a ak treba, usiluje sa i stáť nohami pevne na zemi.

Maud knihu venovala svojim rodičom a po vydaní si do denníka napísala: „*Síce to nie je žiadna skvelá kniha, ale je moja, moja, moja!*“ V tomto bode s ňou musíme rozhodne nesúhlasiť!

Z KRABICE NA KLOBÚKY DO CELÉHO SVETA

My už dnes vieme, že bola k sebe priveľmi kritická, ale, žiaľ, vydavatelia z knihy radosť nemali. Mnohí ju odmietli, a tak ju Maud ukryla do krabice na klobúky. O dva roky rukopis vytiahla, trochu upravila a znova ponúkla vydavateľstvám. A mala šťastie. Vydavateľ však do zmluvy zakomponoval, že ak román bude mať úspech, Maud napíše pokračovanie, z čoho autorka nebola nadšená. Príbeh mal však neuveriteľný úspech okamžite po vydaní a o mesiac sa tlačilo druhé vydanie a o mesiac ďalšie... Román bol vydaný v roku 1908 a stal sa okamžite bestsellerom, v prvých piatich mesiacoch sa predalo neuveriteľných 19-tisíc kópií.

Lucy Maud Montgomery napísala počas svojho života 20 románov, 30 esejí, autobiografiu, knihu básní a asi 500 poviedok. Jednoznačne najúspešnejšou sa však stala jej prvotina – Anna zo Zeleného domu. Knihu preložili do 36 jazykov, vyšla v 50 miliónoch exemplárov a patrí k najpredávanejším knihám na svete. Maud sa z úspechu krútila hlava, recenzenti sa predbiehali v pochvalných kritikách a autorka dostávala množstvo listov. Jeden bol špeciálny a odložila si ho na pamiatku. Stálo v ňom: „*Anna je najmilšie a najroztomilejšie dieťa v literatúre od čias nesmrteľnej Alice z krajiny zázrakov,*“ napísal Mark Twain.

ZA ANNOU NA OSTROV

Každý, kto videl seriál Anna zo Zeleného domu s Megan Follow v hlavnej úlohe, si iste pamätá nádherné scenérie. Viete však, že sa na ne môžete ísť pozrieť na vlastné oči? Do Cavendishu na Ostrov princa Eduarda sa dostanete trajektom z Nového Škótska alebo historickým mostom z Nového Brunswicku. Okrem spomínaných scenérií tam však nájdete omnoho viac. Niektorí povie, že je to biznis, iní, že pocta spisovateľke.

Ročne priláka Anna s dvoma n do Cavendishu viac než 100 000 návštevníkov. Lákadlom je Green Gables, miesto, v ktorom spisovateľka trávila prázdniny u starkých a ktoré v románe nazvala Zeleným domom. Green Gables je národná kultúrna pamiatka a okrem rodinného domu tam nájdete aj hospodársku budovu a múzeum Lucy Maud Montgomery. V dome sa uchoval pôvodný nábytok, vybavenie kuchyne a v hospodárskej budove je expozícia zameraná na farmársky život v tom období.

Múzeum je plné fotografií a rôznych spomienkových predmetov z autorkinho detstva a taktiež sú tam filmy a knihy. Kúpiť si môžete rôzne predmety so značkou Anne of Green Gables, ako napríklad Annin čajový servis, a na mieste si môžete pochutiť na Anniných koláčikoch. Najviac turistov sem prichádza z Japonska. Z celkového počtu návštevníkov tvoria takmer štvrtinu. Anna ako literárna postava je v krajine vychádzajúceho slnka veľmi populárna už od 50. rokov 20. storočia. Jej príbeh považujú za veľmi inšpiratívny pre mladú generáciu a vo viacerých japonských školách sa vyučujú Annine pozitívne vlastnosti. Dokonca niektoré zaviedli hodiny anglického jazyka s prízvukom používaným na Ostrove princa Eduarda. Mladé Japonky prichádzajú na ostrov v ryšavých parochniach a v dobovom oblečení, aby sa čo najviac podobali na hlavnú hrdinku. Podobný úspech ako v Japonsku mala knižka i v Poľsku. Počas 2. svetovej vojny ju údajne dávali čítať vojakom, aby si uvedomovali, za aké hodnoty bojujú – podobne ako v románe sa dôraz kládol na rodinu, vernosť a obetavosť.

Pikoška:

Prvé vydanie Anny predala spoločnosť Sotheby's New York v decembri 2009 na aukcii za neuveriteľných 37 500 dolárov. V čase, keď ho prvý raz vydali, sa román predával za 1,50 dolára.

ANNA NA PLÁTNE

Príbeh ryšavej Anny dostal niekoľko filmových podôb. Prvá sa natáčala už v roku 1919, bol to nemý film a Maud z neho bola veľmi sklamaná. Boli v ňom totiž americké reálie, na škole visela americká vlajka, na čo sú Kanadania naozaj citliví. Navyše Annu hrala roztomilá hollywoodska herečka, ktorá s postavou z príbehu nemala nič spoločné. Druhé spracovanie z roku 1934 sa spisovateľke pozdávalo viac. Herečka, ktorá hrala Annu, si navyše meno Anne Shirley zvolila ako svoje umelecké.

Najväčší úspech však dosiahla miniséria z roku 1985 v hlavnej úlohe s Megan Follows a Jonathanom Crombiem, ktorá sa v televíziách vysiela dodnes. Príbeh zasnívanej Anny sa u nás hráva každoročne počas veľkonočných sviatkov.

PERLIČKY:

Nazberané rukávy Anniných vysnívaných šiat, ktoré jej daroval Matej na jej prvý ples, museli vypchať papierom, čo trvalo celé hodiny.

Za rolu Anny získala Megan dve ocenenia Gemini Awards.

Colleen Dewhurst (Marilla) sa v skutočnosti narodila na Ostrove princa Eduarda, kde sa príbeh odohráva.

Schuyler Grantová mala pôvodne stvárniť rolu Anny, ale napokon dostala úlohu Diany Berry. Počas celého natáčania musela nosiť čiernu parochňu, lebo v tom čase mala krátke vlasy.

Režisér chcel do filmu obsadiť i Katharine Hepburn (na rolu Marilly), ale odmietla.

Vo filme si zahrála malú rolu i skutočná mama Meghan, Dawn Greenhalgh, a to rolu riaditeľky sirotinca pani Cadburyovej.

Na konkurz prišlo 3 000 dievčat, ale Anna okamžite zmietla celú konkurenciu. A to i napriek tomu, že nebola prírodná ryšavka a vlasy jej museli dofarbiť. Túto úžasnú scénu nájdete na YouTube pod názvom Megan Follows Audition – Anne Of Green Gables.

Mama Jonathana Crombieho (Gilbert) sa volala Shirley Ann.

Predstavitelia Marilly, Gilberta i Mateja bojovali s rakovinou. Gilbert svoj boj prehral vo veku 48 rokov, Marilla 67, ale hlavne preto, že jej silná viera neuznávala medicínske postupy. Richard Farnsworth, predstaviteľ Mateja, zomrel ako 80-ročný vlastnou rukou – zastrelil sa na svojom ranči.

Anna zo Zeleného domu sa objavila na mnohých divadelných scénach v podobe muzikálov i kreslených príbehov. Z nich najväčší úspech zaznamenal 50-dielny japonský animovaný seriál.

ANNE WITH AN E

Tak znie názov najnovšieho spracovania príbehu ryšavky s bujnou fantáziou pre CBC Television, dostupný na Netflixu. Keďže sa v mnohom rozchádza s pôvodným príbehom, zaznamenal veľa kontroverzných reakcií. Tri série síce vychádzajú z knižnej predlohy, aj sa v nich objavujú postavy Anny, Merilly, Mateja, Gilberta či Rachel, ale príbeh obohacujú nové postavy a dramatické situácie. V seriáli sa objavujú témy homosexuality či rasizmu, a práve tento odklon od pôvodného diela mal za následok výbuch kritických postrehov, ale aj pochvalných ohlasov, ktoré kvitujú moderné poňatie. Seriálu výrazne pomáha efektná grafika, pekné scenérie i zaujímavá herečka Amybeth McNulty v hlavnej úlohe, ktorá by zrejme najviac napĺňala Maudinu predstavu o škaredom káčatku.

Množstvo kritických argumentov voči modernému poňatiu klasického diela spôsobilo, že CBC Television vo štvrtej sérii nepokračovala.

Anna zo Zeleného domu sa stala fenoménom, ktorý zasahuje azda každú generáciu. Čas od času, keď sa séria vypredá, na Slovensku vychádza nové vydanie s novou obálkou.

Anna s dvoma n má ešte aj po viac ako sto rokoch čo povedať a možno ani neexistuje človek, čo o nej nikdy nepočul. Toto dievča je totiž nezabudnuteľné a neprehliadnuteľné a je dosť možné, že tu preto s nami ostane ešte veľmi, veľmi dlho.

Rubriku **V knižnom brlohu** pre vás pripravila
Michaela Dúcsová

KNÍŽNÉ MAJSTROVSTVO FRANTIŠKA CIMBOLÁKA

V knižnici máme veľké množstvo kníh, vyberáme si ich podľa autora, ilustrátora či žánru, no málokedy nám napadne, kto a ako knihu vyrobil. Dnes sa už knihy vyrábajú na tisíce, aj v knižnici máme z niektorých titulov po viac kusov. Kedysi to tak však nebolo, knihy boli vzácnymi artefaktmi, kópie sa podľa originálu prepisovali ručne, preto sa na seba len podobali a každý pisár a kníhviazač dal do kníh niečo svoje. Podobné knihy však môžeme nájsť aj dnes, je ich síce pomerne málo, no o to viac si ich ceníme. Do tajov umeleckej väzby nás zasvätil košický rodák, pán František Cimbolák, ktorý sa výrobe kníh venuje 25 rokov. Ani trojhodinové stretnutie nestačilo na uspokojenie našej zvedavosti – preto dúfame, že naše priateľstvo s pánom knihárom sa ešte len začína.

Podobne ako my v knižnici, aj František Cimbolák je „knihopozitívny“. Má rád vôňu papiera, a keďže od mala rád kreslil a vyrábal si malé knihy s komiksami, tak nejak prirodzene si potom vybral štúdium knihárskeho odboru na SPŠ polygrafickej v Bratislave. Po skončení školy sa zamestnal vo Východoslovenských tlačiarňach. Keďže remeselníkov ako on bolo už vtedy málo, rozhodol sa využiť príležitosť vychovávať nových knihárov a po doplňujúcom štúdiu na Prešovskej univerzite v Prešove sa zamestnal ako učiteľ odboru kníhviazač na SOŠ automobilovej v Košiciach. Dnes sa už tento odbor v Košiciach študovať nedá a celkovo je oň, žiaľ, malý záujem. Kvôli študentom na sebe neustále pracoval, učil sa techniky starých majstrov a hľadal nové techniky, aby svojim zverencom ukázal to najlepšie z práce knihára. Študenti mu potom v rámci praktického výcviku s prácou pomáhali. Dnes mu pomáha hlavne dcéra, ktorá vyštudovala výtvarné umenie. Vždy sníval o vlastnej dielni, v ktorej by sa mohol realizovať, no chýbal mu impulz – tým bolo nakoniec prihlásenie sa do súťaže v umeleckej knižnej väzbe, ktorú vyhral. Neskôr ho posunula aj ponuka spolupráce s archívom: *„Mal som šťastie, že som bol pozvaný do archívu, potrebovali urobiť niečo pre prezidentskú návštevu a dopadlo to nad očakávania dobre, a tým pádom som začal dostávať takéto lukratívne zákazky“*. Jeho knihy dnes nájdeme okrem európskych krajín aj na Novom Zélande, v Austrálii, Severnej Amerike či Brazílii. Knihy či iné artefakty vyrábal napríklad pre Otta von Habsburg, poľského prezidenta Aleksandra Kwasniewského, Rudolfa Schustera, gitaristu Tommiho Emmanuela, ale aj pre Košický samosprávny kraj, Mesto Košice, Krajský či Ústavný súd.

Diela Františka Cimboláka vystavovala Štátna vedecká knižnica v Košiciach, Verejná knižnica Jána Bocatia, ale aj Národné múzeum v Prahe a medzi veľké úspechy patrí druhé miesto v diváckej ankete Košičan roka 2010.

Okrem výroby originálnych umeleckých väzieb, kroník či zápisníkov knihy aj opravuje, reštauruje historické alebo vytvára nové originálne obaly už existujúcim knihám. Opravoval už aj psom požitú knihu a prešival aj celkom nové, avšak nekvalitné väzby. Nebráni sa ani zväzovaniu triednych kníh, diplomových prác či zbierok zákonov. Nie je to ľahké remeslo a ani lukratívne, pán Cimbolák však svoju prácu miluje a spokojní a vracajúci sa zákazníci sú jeho najväčšou odmenou.

Najstaršia kniha, ktorú opravoval, bol maličký päťjazyčný slovník zo 16. storočia tlačený švabachom, a ako sám vraví, z najstarších kníh sa knihár o svojej práci najviac naučí a aj opravujú sa lepšie ako tie nové. Staré knihy, ak sa správne opravujú, vydržia vraj omnoho dlhšie než tie nové, aj stovky rokov. Dôvodom je predovšetkým kvalita papiera – staré knihy využívali ručne vyrábaný papier, na ktorom si výrobca dal veľmi záležať, dnešný strojovo vyrábaný papier už vydrží len pár generácií. Archívy sú dnes plné kníh vyžadujúcich si akútnu opravu. Na tento náročný proces však, žiaľ, nie je dostatok ochoty investovať financie a archívy nedisponujú ani priestormi na správne uchovávanie kníh.

Staré knihy na opravu pánovi Cimbolákovi však nosia aj zberatelia zo svojich zbierok či ľudia, ktorí vzácnu knihu zdedili. Niektoré nachádza aj sám na burzách či v antikvariátoch. Po detailnom preskúmaní v nich často nájde rôzne zápisky, zašifrované odkazy alebo schránky pod predsádkou.

Keďže papier bol v minulosti vzácny, recykloval sa a pri opravách kníh sa často použili iné, už predtým použité listiny. Pri svojich knižných potulkách sa mu do rúk dostala aj zaujímavá kniha o magických znakoch, a keďže sa mu veľmi páčila, rozhodol sa vyrobiť si z nej repliku, ktorá je pre neskúsené oko nerozoznateľná od diel starých majstrov. Pár ľudí ňou aj nachytal, historický ráz bol totiž jeho zámerom.

V roku 2000 bol pán Cimbolák oslovený vyrobiť Kráľovskú kroniku Slovenskej republiky slúžiacu na zápisy vzácných návštev Bratislavy. Úctyhodné rozmery 154 x 103 centimetrov prekvapili eskortu železničnou políciou, ktorá si na ňu vzala len tašku a musela sa vrátiť po auto. Kniha sa potom do Bratislavy viezla vlakom vo vyhradenom kupé. Do knihy sa okrem iných podpísal aj princ Charles, ktorého kronika zaujala natoľko, že sa pýtal na jej autora. Neskôr sa britská kráľovská rodina zhodou okolností tiež stala vlastníkom jedného z jeho diel. Pri návšteve kráľovnej Alžbety a princa Philipa na konferencii v Tatrách pre nich zviazal niekoľko kníh dokopy do koženej vyrezávanej väzby – mal na to len týždeň.

Ďalším jedinečným dielom je Kronika mesta Košice – EHMK 2013, na ktorej pracoval viac ako 5 rokov, má rozmery 72 x 53 x 11 centimetrov a váži viac ako 25 kilogramov. 416 strán je vyrobených zo švajčiarskeho papiera a texty sú ručne sádzané. Obal je zdobený budovami, ktorými sú Košice charakteristické – Dóm svätej Alžbety, Jakabov palác, Miklušova väznica a Urbanova veža.

Na bokoch sú dátumy udelenia štyroch erbových listín a mená ich vystavovateľov a dátumy ďalších významných historických udalostí. Vo vnútri nájdeme maľbu erbu mesta a pozláteným písmom napísaný úryvok z prvej známej listiny, v ktorej sú spomenuté Košice. Po ňom nasledujú farebné ilustrácie približujúce dejiny mesta. Oriezku knihy zdobia vyrezávané strapce hrozna, ktoré zdôrazňujú niekdajšiu vinársku tradíciu Košíc. Ku kronike vyrobil aj ochrannú drevenú kazetu, ktorá váži ďalších 10 kilogramov.

Kniha, na ktorej pán Cimbolák strávil stovky hodín náročnej práce, bola verejnosti predstavená na otváracom ceremoniáli Európskeho hlavného mesta kultúry 2013. Kniha slúžiaca na podpisovanie vzácných návštev Košíc sa v priebehu prvého roka jej existencie celá zapísala. Uložená je v Archíve mesta Košice.

Jedným z diel, ktoré nám pán Cimbolák doniesol aj ukázať, je publikácia o knihách dotvorená vlastným obalom a uložená v kvetináči s bonsajom. Obal, bonsaj aj kvetináč sú pritom celé vytvorené z kolorovanej kože a patrí k nim aj ochranná kazeta s dômyselným otváraním, slúžiaca ako podstavec. Knihu vytvoril na medzinárodnú súťaž v Prahe, na ktorej súťažil v konkurencii 130 umelcov. Inšpiráciu rád hľadá v prírode, obzvlášť si obľúbil vzácne kamene. Achátmi ozdobil viacero svojich výtvorov, napríklad knihu o mineráloch či diplomovú prácu o Kongu, ktorú zdobí precízne vymodelovaná reliéfná tvár Afričanky, korálky a náušnice z kože. Pre pána Cimboláka je veľkým koníčkom a relaxom aj maľba obrazov.

V spolupráci s historikmi umelecky spracúva rodokmene a knihy potahuje vlastnoručne maľovaným plátnom či zdobí fóliami. Pracoval aj na kurióznej zákazke – vyrobiť knihu s doskami z plexiskla. Najradšej však zhotovuje knihy v koži. V jeho početnom archíve nájdeme aj knihu akoby prepichnutú kovovým zakrvaveným hákom omotanú špagátom – toto dômyselne vypracované dielo je umeleckým spracovaním knihy o Jánošíkovi. Podobne strašidelný ráz má aj kniha o grófovi Drakulovi, ktorej, ako sám vraví, niečo chýbalo. Dotvoril k nej rekvizitu z kože – kostnatú bielu ruku s dlhými nechtami. Na knihu o mestskej časti Košice-Krásna vytvoril obal ozdobený črepinami z keramiky.

Počas návštevy u nás sa pán Cimbolák pozrel aj na nového „knižného pacienta“. Dedičstvo po prastarých rodičoch, český evanjelický spevník sa rozpadával a chýbal mu aj titulný list. Veľmi rýchlo sme sa však od neho dozvedeli, ako bola kniha vyrobená, a našiel dokonca aj rok vyhotovenia. Kancionál z roku 1910, ručne šitý, tlačný švabachom opravil na nepoznanie. Obnovil a zlepil kožený chrbát a vyčistil plátno na obale. Rodinný poklad tak zostane uchovaný pre ďalšie generácie.

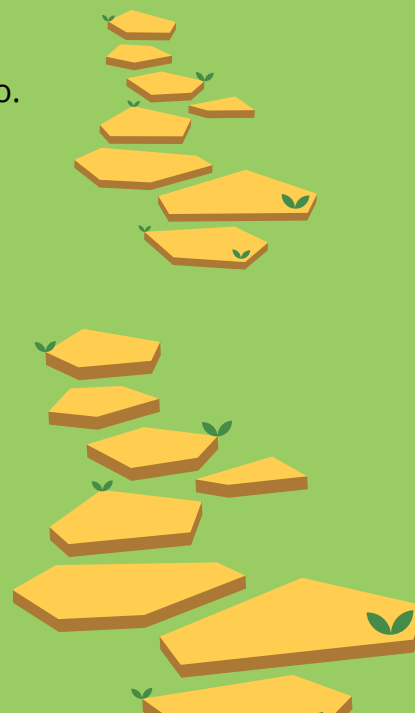
Meno František Cimbolák sme našli aj v našej knižnici. Čestné miesto má v Encyklopédii významných slovenských osobností, v ktorej má stĺpček so životopisom a fotografiou. V dlhom rozhovore nám prezradil aj svoje plány do budúcnosti. V starých pivničných priestoroch sa vraj cítil ako Edmond Dantès, malú dielňu preto sťahuje do nových priestorov na chalupe pri Ružíne. Všetky jeho kože, razidlá, ihly, lisy, kladivá, dláta a pracky tak nájdu nový domov. Rád by napísal knihu o umeleckej knižnej väzbe a kníhviazačstve. Knihárov je totiž čoraz menej a toto remeslo pomaly mizne. Boli sme poctení touto vzácnou návštevou a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu. Dúfame, že pán Cimbolák do tajov knihárskeho remesla zavedie aj našich návštevníkov a čitateľov prostredníctvom workshopov a výstav.

Poznáte Polepetka?

**Tak práve ten nám tu dnes urobil šarapatu!
Býva v Kráľovstve rozprávok, ale je neuveriteľne popletený.
Tatko mu povedal, aby vzal sekerku a narúbal vrbové prúty na koše,
a on vzal kladivo a dokatoval plot.
Alebo mu mamka povedala, aby otvoril dvere, že prišla návšteva,
a on otvoril dvere skrine a divil sa, že tam nik nestojí.
Jedného dňa sa rozhodol, že pôjde do sveta.
A keďže si popletene pospevoval,
vašou úlohou je dať na pravú mieru všetko, čo spieva zle.**

Do sveta ma nesie pieseň veselá,
veď mi mamka maslo chlebom natrela.
Na cestu mi nabuchtila pekáče,
nech jej drahé dieťa hladom neplače.
Volajú ma Polepetko, nehanbím sa za to.
Dobre ja viem, že keď prší, uschne všetko blato.
A keď potom vyjde slnko, narobia sa mláky.
Volajú ma Polepetko, ja som prosím taký.
Nech ma čaká, čo ma čaká, nemám strach.
Už mi svieže cesty šliapu po nohách.
Veď už dávno viem, že 2 x 2 je päť.
V pánovi sa zo mňa stane veľký svet.

Polepetko sa na svojich cestách dostal aj do krásnej rozprávkovej knižnice. Namiesto tety knihovníčky tam pracovala múdra princezná Elza, ktorá si pri vysokánskych policiach s knihami pomáhala čarovaním. Keď bolo niečo privysoko, vykúzlila si most. Polepetkovi sa v knižnici tak páčilo, že sa rozhodol ju preskúmať. Ale beda! Police mu pripomínali rebrík, a tak sa po jednej pustil hore. Polica sa prevážila, narazila do ďalšej, tá do ďalšej a už padali ako domino! Všetky knihy s rachotom popadali dolu.

A, samozrejme, všetky sa poriadne pomotali. Šokovaná Elza vzala do ruky niekoľko kníh a od prekvapenia nevedela zatvoriť ústa. Ich názvy sa totiž prehádzali. Pomôžeš ich Elze poskladať správne?

Snehulienka a sedem dalmatíncov

Zlatá podkova, zlaté pero, zlatý kráľ

Panna Poppinsová

Bajaja a 101 trpaslíkov

Leví princ

Ariela, malá morská kráska

Deduško a zbojníci

Mimi a Mary

Alibaba a 40 babičiek

Líza, zviera a vlas

Rozprávkové postavy vyplašene pobiehali hore-dolu a vliezli do nesprávnych kníh. A takto predsa nemôžu ostať. Utvor správne dvojice:

Mach a Elza

Kai a Janka

Tom a Šebestová

Danka a Jerry

Fiona a medveď

Gerda a Obelix

Shrek a Máša

Asterix a Anna

Pomôž aj princeznám vrátiť sa do ich rozprávok. Doplň meno správnej princeznej:

Aladinova čarovná lampa _____

Tri oriešky pre _____

Princezná so zlatou hviezdou na čele _____

Kráska a zviera _____

Rebelka _____

**Z tejto ilustrácie dokonca od strachu zliezla všetka farba.
Pomôžte Polepetkovi vyfarbiť Snehulienku.**

zbojnik

torta

klince

zuby

šišky

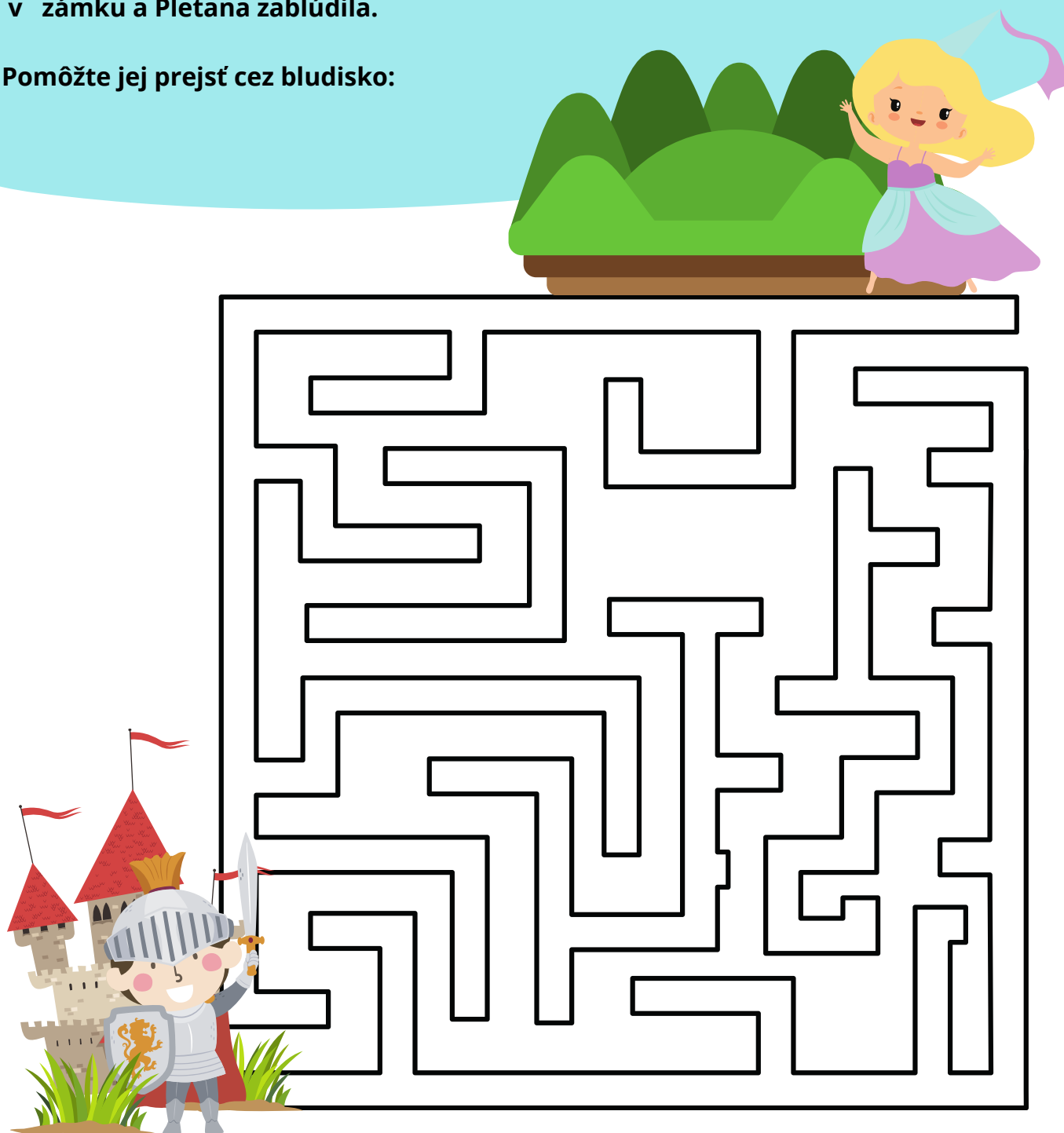
les

kotlik

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Polepetko Elze pomohol, zvyšok urobili čary a potom sa rozlúčil a šiel ďalej svojou cestou. Až prišiel do kráľovstva, kde žila princezná Pletana. A keďže aj ona rada kadečo pletla a zapletala, bola by to láska na prvý pohľad. Lenže Polepetko je už v zámku a Pletana zablúdila.

Pomôžte jej prejsť cez bludisko:

Ak sa o svoje výtvary s nami chcete podeliť, zašlite nám ich poštou, e-mailom, prostredníctvom sociálnych sietí alebo prineste do knižnice.

Rubriku **Hlavička** pre vás pripravila
Michaela Dúcsová

RUBRIKA NOVINKY Z NAŠICH POLIČIEK

Sophie Schoenwaldová, Günther Jakobs **Karneval v zoo** **(od 3 rokov)**

Obrázková kniha nemeckých autorov je voľným pokračovaním obľúbeného Veľkého čistenia zubov v zoo, čitateľ sa stretáva s tými istými postavami, len s iným príbehom. Tentokrát si zvieratká zmyslia prezliecť sa za iné zviera, ktorým vždy túžili byť, až sa riaditeľ Verva nestačí čudovať!

Uhádnite, čo znamená žirafon a kto je vlastne surilev?

Milo ilustrovaná kniha zaujme už tých najmenších čitateľov, okrem zábavného príbehu prináša hru s jazykom, pričom zapája predstavivosť a zamestnáva detské hlávky hádankami. Knižka navyše obsahuje masku ježka Ignáca, takže s trochou vašej pomoci sa aj vaše dieťa môže stať súčasťou príbehu a aj veselého karnevalu (nielen) v zoo.

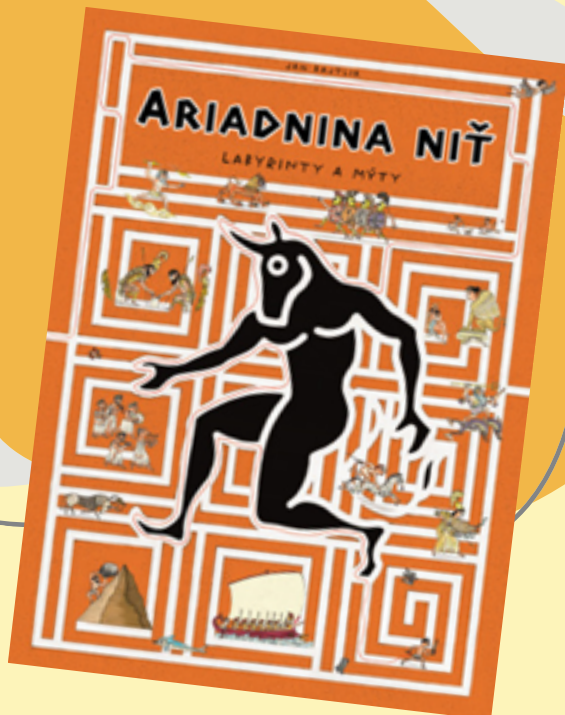
Viktoria Amelina **Ktosi alebo vodné srdce** **(5 – 7 rokov)**

Obrazová kniha s pokojným a dojímavým príbehom, ktorý kladie otázky, núti nás premýšľať a hľadať sebareflexiu. Hlavná postava spočiatku nevie svoje pravé meno, preto ju nazývame len menom Ktosi.

Žije v akváriu spolu s rybami a každý večer sleduje človeka, ktorý sa o nich stará – veľmi osamelého človeka. Zhodou zvláštnych okolností staručká korytnačka zhodí z police knihu, Ktosi sa v nej spozná, zistí svoje meno a pomocou knihy naučí čítať aj všetky zvieratá v akváriu.

V závere nechajú na dne akvária osamelému mužovi správu, ktorá všetko zmení. Kniha nám približuje skutočné pocity a túžbu učiť sa priateľskej podpore, poukazuje na osamelosť a hľadanie priateľov. Od ukrajinskej autorky sa však dozvieme aj ďalšie zaujímavé informácie o obyvateľoch podmorského sveta.

Jan Bajtlik

Ariadnina niť. Labyrinty a mýty

(od 6 rokov)

Kniha *Ariadnina niť* od Jana Bajtlika sa zameriava na staroveké Grécko a jeho mytológiu. Ilustrácie celej knihy predstavujú labyrinty. Celoplošné obrázky plné rôznych detailov umožňujú „cestovanie“ po starovekom Grécku, spoznávanie dávnejšej kultúry, civilizácie a architektúry, bájných bytostí aj hrdinov...

Cestou labyrintom stretnete Pegasa, Sfingu či Medúzu; dozviete sa viac o Odyseovom putovaní či o argonautoch. Nahliadnete do aténskej akropoly, gréckeho divadla aj do obyčajných príbytkov starovekých Grékov. Ak budete chcieť, vypravíte sa za zlatým rúnom, zatancujete si labyrintový tanec a môžete spoločne so Sifyfom donekonečna tlačiť obrovský kameň do kopca. Výber je len na vás! Detský (a aj dospelý) čitateľ sa zabaví, no okrem toho sa veľa naučí – hrou. Výkladový slovníček na konci knihy okrem iného ponúka aj vysvetlenie pojmov, ktoré v prenesenom význame používame aj dnes (napr. Ariadnina niť, Achillova päta, sifyfovský údel či trójsky kôň).

Alexandra Stewartová,

Joe Todd-Stanton

Everest

(od 9 rokov)

29. mája roku 1953 bola po prvýkrát zdokumentovane a dokázateľne zdolaná najvyššia hora sveta – Mount Everest. Príbeh novozélandského včelára Edmunda Hillaryho a pastiera tibetských Jakov Tenzinga Norgaya, dvoch úplne rozdielných, avšak veľmi odvážnych mužov, je ohromujúcim dôkazom ľudského odhodlania prekonávať seba samého i prírodu.

Pútavú knihu plnú zaujímavých a prehľadných informácií skvelo dopĺňajú ilustrácie Joa Todd-Stantona.

E. T. A. Hoffmann

**Sandmann. Piesočný démon
a iné strašidelné príbehy
(od 12 rokov)**

Štyri poviedkové texty nemeckého autora fantasy predstavujú príbehy, ktoré vo vás zanechajú zvláštne pocity – sú plné tajuplnosti, fantastiky, horroru, ale aj humoru. Prenesú vás do inej reality, iného sveta, pričom sa dozviete viac o mytologickej postave piesočného démona, tzv. Sandmanna.

Úvodné strany knihy sú celoplošné ilustrácie, ktoré navodzujú mysterióznu atmosféru a oboznamujú čitateľa s priestorom; tie sú však aj v jednotlivých poviedkach a napomáhajú predstavivosti. Kniha je určená čitateľom v staršom školskom veku, ale zaiste si nájde fanúšikov aj u dospelých, ktorí majú radi fantasy žáner. Bude pre čitateľa výzvou a možno nebude stačiť prečítať si ju len raz, no rozhodne to bude stať za to! Pridanou hodnotou knihy je jej vizuál, menší formát aj typ papiera.

**Terry Pratchett
Lahká fantastika
(od 15 rokov)**

Druhá kniha z kultovej série humoristicko-satirickej fantasy Úžasná Plochozem znova vychádza v reedícii Slovartu. Série obsahuje 41 kníh (v slovenskom preklade doteraz vyšlo 10), poviedok, máp a ďalších publikácií odohrávajúcich sa vo svete Plochozeme (Discworld) – fiktívnom svete ležiacom na chrbtoch štyroch slonov stojacich na pancieri korytnačky A'Tuin plávajúcej vesmírom. Pratchett znovu paroduje prvky diel literárnych klasikov, rôzne motívy z mytológie, folklóru, rozprávok, ale aj námety z bežného svojho života.

Ďalší absurdný príbeh o popletenom čarodejníkovi Vetroplašovi, ktorému sa vďaka prefíkanému zaklínadlu darí unikať nekompromisnému Smrťovi.

Na Plochozem sa rúti smrtiaca hviezda a jediný, kto ju môže zachrániť, je Vetroplaš, ten sa však prepadol skrz Plochozem...

Liz Rosenbergová
Sen o Zeleném domě
 (od 13 rokov)

Anna zo Zeleného domu – klasika literatúry pre mládež, obzvlášť pre dospievajúce dievčatá. Kto však stál za zrodom jednej z najobľúbenejších literárnych aj filmových postáv vôbec?

Kniha *Sen o Zeleném domě* je biografiou autorky kultového diela, Lucy Maud Montgomeryovej. Dočítate sa, ako vznikali postavy aj príbehy Anny zo Zeleného domu, no knižka vám L. M. Montgomeryovú predstaví nielen ako spisovateľku, ale aj ako učiteľku, umelkyňu či cestovateľku; ženu, ktorá to v živote nemala vôbec ľahké, no aj napriek tomu dokázala úžasné veci.

Táto inšpiratívna beletrizovaná biografia je určená najmä dospievajúcim dievčatám, ale určite osloví aj dospelé čitateľky a možno aj čitateľov.

Jeanine Cumminsová
Americká zem
 (beletria pre dospelých)

Román americkej spisovateľky prináša strhujúci a napínavý príbeh matky a jej syna, ktorí sú nútení utekať pred mexickým drogovým kartelom do Ameriky. Okrem toho, že sa stávajú imigrantmi a sú vystavovaní mnohým nebezpečenstvám, spoznávajú realitu mnohých utečencov. Pri živote ich drží najmä nádej a pocit spolupatričnosti, hoci sú obklopení zlomyseľnosťou a zlobou.

Americká zem je román, ktorý sa vyznačuje autentickosťou, citlivosťou, reaguje na aktuálny problém, no je zároveň apolitický a objektívny. Román, ktorý ponúka pohľad na problematiku utečenectva a je dôležitý ako zo spoločenského, tak aj politického hľadiska.

Anna Llenasová, Josep Maria Allué, Dani Gómez
Barevná příšerka
(od 3 rokov; pre 2 – 5 hráčov; 20 minút hrania)

Kooperatívna vzdelávacia hra a nástroj pre prácu detí s pocitmi. Najmä najmladšie deti majú často problém svoje pocity identifikovať a hovoriť o nich, pretože sa často viažu na veľmi silné emócie. Spoločne s deťmi postupujete po hernom pláne, zbierate pocity a ukladáte ich tam, kam patria. Keď farebná príšerka príde na pole, kde leží žetón pocitu, hráč, ktorý príšerkou hýbal, povie ostatným, čo u neho spôsobuje daný pocit – čo nás robí šťastnými, smutnými, nahnevanými, vystrašenými alebo pokojnými.

Môže ísť o udalosť, spomienku, vec, okamih... Čaká na vás prekvapivá odpoveď vašich detí a možnosť nenútené sa o pocitoch porozprávať. Príbeh pomáha najmladším deťom vyznať sa vo svojich pocitoch, vedieť ich pomenovať a zaobchádzať s nimi. Hra vznikla podľa rovnomennej knihy od španielskej autorky Anny Llenas, ktorú takisto nájdete u nás v knižnici.

Rubriku **Novinky z našej poličky** pre vás pripravili
Dominika Petáková a Zuzana Sedláková

AK NERADI ČÍTATE, TAK STE LEN NENAŠLI TÚ SPRÁVNU KNIHU

- J.K. ROWLINGOVÁ

ZÁLOŽKA

V každom čísle nášho časopisu nájdete šikovnú záložku s dôležitými dátumami z knižničného sveta a výrokom, ktorý dané číslo časopisu sprevádza.

Záložku si môžete vytlačiť a využiť ju pri čítaní dobrej knižky.

SÚŤAŽ

Prečo bola Lucy Maud Montgomery sklamaná z prvého filmu o Anne zo Zeleného domu z roku 1919?

Odpoveď nájdete pri pozornom listovaní naším e-časopisom.

Svoje odpovede nám posielajte do
31. augusta 2021

na sutazekniznica@gmail.com.

Na výhercu čaká pekná knižka.

Výherkyňa knižnej odmeny za správnu odpoveď na súťažnú otázku z časopisu Svet (z) kníh č. 2 je **Ema Beerová**.
Gratulujeme!

Do domácej knižnice posielame knihu *Alchymistova šifra*.

JÚN

* 6. JÚN 1799 – ALEXANDER
SERGEJEVIČ PUŠKIN

1. JÚNA 1949 VYŠLO V LONDÝNE PRVÉ
VYDANIE KNIHY 1984 OD G. ORWELLA

† 9. JÚN 1870 – CHARLES DICKENS

* 10. JÚN 1905 – FRANTIŠEK HEČKO

* 12. JÚN 1929 – ANNA FRANKOVÁ

* 16. JÚN 1974 – JURAJ ČERVENÁK

* 16. JÚN 1313 – GIOVANNI BOCCACCIO

19. JÚNA 1978 BOL PRVÝKRÁT

PUBLIKOVANÝ KOMIKS O GARFIELDovi

* 22. JÚN 1898 – ERICH MARIA REMARQUE

* 22. JÚN 1964 – DAN BROWN

25. JÚNA 1947 VYŠLO PRVÉ VYDANIE KNIHY
DENNÍK ANNY FRANKOVEJ

* 25. JÚN 1903 – GEORGE ORWELL

26. JÚNA 1997 VYŠLO PRVÉ VYDANIE KNIHY
HARRY POTTER AND THE SORCERER'S
STONE

* 29. JÚN 1900 – ANTOINE DE SAINT-
EXUPÉRY

JÚL

1. JÚL 1973 – ZALOŽENIE BRITSKEJ KNIŽNICE

† 7. JÚL 1930 – ARTHUR CONAN DOYLE

† 13. JÚL 1960 – JOZEF CÍGER HRONSKÝ

† 17. JÚL 1995 – MAŠA HAĽAMOVÁ

† 18. JÚL 1817 – JANE AUSTEN

† 21. JÚL 1965 – ERNEST HEMINGWAY
SPÁCHAL SAMOVRAŽDU

† 26. JÚL 2006 – VOJTECH ZAMAROVSKÝ

29. JÚLA 1954 VYŠLO PRVÉ VYDANIE KNIHY
LORD OF THE RINGS:
FELLOWSHIP OF THE RING

* 31. JÚL 1965 – JOANNE ROWLINGOVÁ

AUGUST

1. AUGUSTA 1944 UROBILA ANNA
FRANKOVÁ POSLEDNÝ ZÁPIS
DO SVOJHO DENNÍKA

† 3. AUGUST 1954 – COLETTE

* 4. AUGUST 1792 – PERCY BYSSHE SHELLEY

† 20. AUGUST 1971 – DAVID WALLIAMS

* 24. AUGUST 1947 – PAOLO COELHO

27. AUGUST 1878 – VYNÁLEZ PRVÉHO
PÍSACIEHO STROJA. PATENT ZÍSKAL
AMERIČAN CHRISTOPHER LATHAM SHOLES

* 28. AUGUST 1749 – JOHANN
WOLFGANG GOETHE

† 31. AUGUST 1867 – CHARLES BAUDELAIRE

V ĎALŠOM ČÍSLE:

Aké bolo
PREČÍTANÉ LETO
s našou knižnicou?

HLAVIČKA
s Alicou v krajine
zázrakov

LISTOVANIE
časopisom Bublina

V KNIŽNOM BRLOHU
Najväčšia školská
historická knižnica
v strednej Európe

ROZHOVOR
s Braňom Jobusom

PREČÍTANÉ LETO

V KNIŽNICI PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE

PREČÍTANÉ LETO 2021

O batohoch
a kufíkoch

O daždníkoch

O stopách

O zastávkach

O jazerách

O jaskyniach

O hradoch

O piknikoch

O vytrvalosti

PONDELOK
10:00 – 12:00
Nezábudka, Poľovnícka 8

UTOROK
9:00 – 11:00
ZŠ Družicová 4

STREDA
9:00 – 11:00
Humenská 9

PIATOK
10:00 – 12:00
LitPark, Kukučínova 2

PRÁZDNINOVÉ AKTIVITY
JÚL – AUGUST 2021
WWW.KOSICEKMK.SK

SVET (Z) KNÍH * E-ČASOPIS KNIŽNICE PRE MLÁDEŽ MESTA KOŠICE
JÚL – AUGUST 2021 • ČÍSLO III, ROČNÍK I * ISSN: 2729-8426